

Identitet ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Caglević, Irena

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:879053>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**IDENTITET USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I
OBRAZOVANJA**

IRENA CAGLEVIĆ

Split, svibanj 2021.

Odsjek za rani i predškolski odgoj

Studij: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Kvaliteta i identitet ustanove ranog i predškolskog odgoja

**IDENTITET USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I
OBRAZOVANJA**

Student:

Irena Caglević

Mentor:

doc. dr. sc. Ivana Visković

Split, svibanj 2021.

1. UVOD	4
2. KVALITETA I IDENTITET USTANOVE.....	6
2.1. Kultura ustanove	6
2.2. Identitet ustanove	8
2.3. Kvaliteta ustanove	10
3. ČIMBENICI IDENTITETA USTANOVE.....	14
3.1. Odnosi među dionicima predškolskog procesa	14
3.2. Artefakti u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	16
3.3. Okruženje dionika odgojno obrazovnog procesa	17
4. METODOLOGIJA.....	19
4.1. Cilj i zadaće istraživanja.....	19
4.2. .Uzorak.....	19
5. REZULTATI I RASPRAVA	21
6. ZAKLJUČAK	31
7. SAŽETAK.....	32
8. ABSTRACT	34
9. LITERATURA.....	35
10. PRILOZI.....	38
10.1. Popis slika.....	38
10.2. Popis tablica.....	38
10.3. Upitnik identiteta ustanove	39

1. UVOD

Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja zajednica je u kojoj se pruža odgoj i obrazovanje djeci od 6 mjeseci do polaska u školu. Kao zajednica, ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (dalje RPOO) ima svoju kulturu koja se izgrađuje kroz mišljenja, stavove i odnose svih dionika odgojno-obrazovnog procesa. Kulturu je moguće definirati kao sveukupnost načina življenja određene ljudske skupine, kao mrežu ili sustav

akumuliranih znanja, običaja, vrijednosti i obrazaca ponašanja pomoću kojih se rješava temeljno pitanje vlastitog opstanka (Ogbu, 1994, prema Vujčić, 2008). Osim kulture, dionici odgojno-obrazovnog procesa, svi djelatnici, djeca i roditelji izgrađuju identitet ustanove. Konvencija o pravima djeteta (UNCRC, 1989, dalje Konvencija) ističe pravo na odgoj i obrazovanje koje prihvaća i podržava različitosti identiteta svakog djeteta i njegove obitelji. To podrazumijeva odstupanje od stereotipa i predrasuda, i osiguranje individualnog pristupa svakom djetetu. Institucionalni RPOO treba pomoći djetetu razumjeti sebe i vlastiti identitet, ali i identitete drugih s kojima se susreće u vrtiću i široj socijalnoj zajednici (Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja, dalje NKRPOO, 2014). Iz toga proizlazi da ustanova RPOO pruža podršku i prihvaća različite identitete svih dionika, dok se istodobno događa izgradnja njenog identiteta. Kako bi se djeci osigurali uvjeti izgradnje njihovih osobnih identiteta, potrebno je osigurati kulturu ustanove RPOO kao ustanove primarnog obrazovanja usmjerenu na kvalitetu. Takva kvaliteta bi istodobno govorila o usmjerenosti ustanove na izgradnju vlastitog identiteta usmjerenog na razvoj i inkluzivnosti, te afirmativnu izgradnju identiteta svih dionika odgojno-obrazovnog procesa. Kvaliteta je kulturološki određena te joj pojedinci mogu pridavati razna značenja što ovisi o njihovu iskustvu, interesima, uvjerenjima i vrijednostima (Stoll i Fink, 2000). Upravo se zbog toga razlikuju viđenja onoga što čini kvalitetu ustanove RPOO te ovise o aspektima kao što su društveno-ekonomski kontekst određene zemlje, potrebe, stavovi, motivi i uloge dionika sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Litjens i Taguma, 2010). Ona nije statična nego razvojna kategorija. Može se mijenjati, izgrađivati i unaprjeđivati. Kvaliteta RPOO podložna je praćenju i mjerenju, a samim time i vrednovanju. Prema Antulić Majcen i Pribela-Hodap (2017), u odnosu na način vrednovanja, dominantna su dva pristupa: unutarnje i vanjsko vrednovanje koji se razlikuju u odnosu na subjekte koje provode vrednovanje. Unutarnje vrednovanje provode čimbenici iz ustanova koji su izravno ili neizravno uključeni u odgojno-obrazovni proces, dok vanjsko vrednovanje provode čimbenici izvan ustanova.

Ovaj rad prikazuje nalaze empirijskog istraživanja mišljenja i stavova odgojitelja o čimbenicima koji utječu na identitet ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, te što najviše pridonosi razvoju njene kvalitete. Teorijski dio rada navodi pojmove kulture, identiteta, kvalitete ustanove RPOO i čimbenike identiteta ustanove koji su prema mišljenju odgojitelja najznačajniji. Obradom i analizom podataka dobivenih istraživanjem, i relevantne teorije donosi se zaključak kojim se prepoznaje potreba za razvoj novih strategija kako bi identitet ustanove bio usmjeren prema izgradnji kvalitete.

2. KVALITETA I IDENTITET USTANOVE

U priručniku za samo vrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja područja kvalitete ustanove su: strategije ustanove za rani odgoj, organizirano vođenje ustanove za rani odgoj, kultura ustanove za rani odgoj, prostomo-materijalni i tehnički uvjeti rada i sigurnost, kurikulum i odgojno-obrazovni proces, ljudski resursi, suradnja s užom i širom društvenom zajednicom i proces praćenja i vrednovanja (Slunjski i sur., 2012). Svaki od spomenutih segmenata stvara dio identiteta ustanove koji obuhvaćaju različite razine djelovanje i utječu na kvalitetu življenja u ustanovi. Identitet i kvaliteta ustanove dinamični su procesi koji se stalno mijenjaju i na kojima se stalno treba raditi i unaprjeđivati ih.

U NKRPOO (2014) kao okvirnom dokumentu odgojno-obrazovnog sustava, kvalitetna odgojno-obrazovna praksa i kurikulum koji iz nje nastaje ostvaruje se iznutra, od odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića, za što je potrebno osigurati primjereno kontinuirano profesionalno učenje i razvoj. Kultura i identitet ustanove utječu na načine kako ljudi razmišljaju, osjećaju i rade, kako organiziraju te podržavaju procese učenja odgojitelja i djece. Kultura, ali i identitet svakog dječjeg vrtića prepoznati su u zajedničkim temeljnim pretpostavkama i uvjerenjima odgojitelja, ravnatelja, stručnih djelatnika, administrativnog i pomoćnog osoblja i roditelja, a karakteristični su za njegovo djelovanje (NKRPOO, 2014).

Suvremena istraživanja kvalitete ustanova RPOO-a polaze u dva smjera: istraživanje s ciljem definiranja i razumijevanja koncepta kvalitete i istraživanje utjecaja različitih odrednica kvalitete ustanova RPOO-a (Antulić Majcen i Pribela-Hodap 2017).

2.1. Kultura ustanove

Ustrojstvom kulture, njenom dinamikom te čovjekovim položajem unutar kulturnog okruženja bavi se posebna znanost, antropologija. Kulturu je moguće definirati kao sveukupnost načina življenja određene ljudske skupine, kao mrežu ili sustav akumuliranih znanja, običaja, vrijednosti i obrazaca ponašanja pomoću kojih se rješava temeljno pitanje vlastitog opstanka (Ogbu, 1994, prema Vujčić, 2008). Fergurson (1999) dodaje da se kultura ustanove može opisati kao zajedničko vjerovanje, vrednote, postupci i norme koje utječu na rad i istraživanje ustanove. Slično i Mijatović (2002) kulturu tumači kao skup misaonih, duhovnih i vrijednosnih iskaza i tvorevina koje pobliže određuju pojedine skupine ljudi u njihovom autentičnom okruženju. Prema Mijatoviću (2002) ona je jedan od važnijih čimbenika u pokušaju skupine ljudi da životno usmjerenje, ponašanje, međuodnose, vjerovanja, prirodu te određena životna razdoblja i životne prostore pretvori u svijet prema vlastitom shvaćanju i vlastitoj zamisli. Kultura odgojno

obrazovne ustanove prema svemu navedenom podrazumijevala bi norme, vrijednosti i pretpostavke odgojitelja i ostalih djelatnika, njihova prava i obveze, uloge i međuljudske odnose te interakciju s djecom unutar ustanove. Djelatnici određene ustanove definiraju vlastitu kulturu kao određeni "način življenja života" određen zajedničkim ritualima, rutinama, normama i vrijednostima te uobičajenim ponašanjem ljudi. Prema tome, to bi bio slijed događanja u ustanovi koji oblikuju njezinu autentičnost i identitet. Modele identiteta i djelovanje pripadnika ustanove osigurava njena kultura (Slunjski i sur., 2012). Boyol i Goodlad (1994) ističu da postoje različite vrste odgojno-obrazovnih ustanova i da svaka ima svoju posebnost, ambijent i različitu kulturu. Upravo zbog toga je potrebno promatranje kulture odgojno-obrazovne ustanove kako bi se ona mogla unaprijediti i mijenjati. Krueger i Parish (1994, prema Boyol) pojašnjavaju da takvo promatranje uključuje interaktivan odnos djelatnika u svojem zajedničkom radu i istraživanje načina na koji djeluje odgojno-obrazovna ustanova. Petterson, Purkey i Parker (1992, prema Boyol) u svojim istraživanjima ujedinili su razne stavove o kulturi odgojno obrazovne ustanove. Determiniraju stavove:

1. Kultura odgojno-obrazovne ustanove utječe na ponašanje i postignuća svojih članova.
2. Stvaraju, razvijaju i unapređuju je ljudi unutar ustanove.
3. Kulture odgojno-obrazovnih ustanova su jedinstvene.
4. Kultura postaje kohezija koja dovodi do zajedničke misije ustanove.
5. Iako kultura ustanove ima korisnu prirodu, ona može biti kontraproduktivna i samim tim prepreka u postizanju uspjeha.
6. Kultura ponekad može biti diskriminacijska za različite podvrste u ustanovi, zahtijeva promjene i razumijevanje.

Svaka kultura ima svoje elemente pomoću kojih je možemo bolje razumjeti. Kultura odgojno obrazovne ustanove se može razumjeti istraživanjem njenih normi, odnosno nepisanih pravila koji upućuju na prihvatljiva ponašanja i aktivnosti u odgojno obrazovnoj ustanovi (Stoll, 1998). Vujčić (2008) ističe kako kulturne norme djeluju na unapređivanje kvalitete rada ustanove prema tome koliko ih pojedinac usvoji kao član jedne kulture ili osoblje u cjelini. Kulturu ustanove stvaraju njeni dionici te se ona prema tome mijenja onako kako se mijenjaju njeni pripadnici. Kulturu neke ustanove može promijeniti plan razvoja ili novi ravnatelj (Vujčić, 2008). Osim normi i vrijednosti, elementi kulture odgojno-obrazovne ustanove su kolegijalnost, stavovi, sudjelovanje u donošenju odluka, kritičko istraživanje vlastite prakse. Vidljivi elementi kulture kao što su prostori, skupina, materijali, struktura rada prvi su podložni promjenama, ali iako se strukture mogu prilagođavati i mijenjati bez stalne rasprave o vrijednostima, promjena koja će se događati je samo površina (Stoll i Fink, 2000). Može se zaključiti daje kultura odgojno

obrazovne ustanove kompleksna i složena pojava, što se najbolje vidi u činjenici daje svaki aspekt kulture, stavovi, uvjerenja, vrijednosti, povratnoj informaciji i si. u povratnoj sprezi sa svim dimenzijama strukture, predstavljajući uzrok i posljedicu postojanja svake od njih. Prema Vujčić (2008) mijenjanje kulture odgojno- obrazovne ustanove dugotrajan je evolucijski proces. Put prema kvaliteti moguć je zajedničkim radom, istraživanjem procesa detektiranja i rješavanja problema koji se temelje na razmjeni iskustva, raspravi svih sudionika odgojno obrazovnog procesa, ali i šire i uže socijalne zajednice. Tako se stvara mreža praktičara koji uz suradnju sa širom zajednicom potiču kontinuirano učenje, mijenjanje kulture odgojno obrazovne ustanove kako bi poboljšali praksu u smjeru razvoja kulture i kontinuiranog učenja i napretka (Vujčić, 2008).

2.2. Identitet ustanove

U hrvatskoj enciklopediji identitet je definiran kao istovjetnost, jednakost, odnos po kojemu je netko ili nešto jednako samo sebi, odnosno skup značajki koju neku osobu ili svojstvo čine onom ili onim koja jest. Fenomenologijski i logički, u filozofskoj uporabi identitet je jedinstvo značenja, onog mišljenog, nasuprot višestrukosti načina mišljenja koji se odnose na isti predmet (Hrvatska enciklopedija, online izdanje).

Za potrebe ovoga rada važan je sociologijski pristup značenju identiteta. U Hrvatskoj enciklopediji navodi se da je identitet skup značajki koje određuju posebnost pojedinca ili skupine u smislu različitosti ili pak pripadnosti u odnosu na druge pojedince ili skupine, individualni identitet daje odgovor na pitanje »tko sam ja?«, dok društveni identitet odgovara na pitanje »tko smo mi?«. Životopis svakog pojedinca je jedinstven i neponovljiv te proizlazi iz vlastitih iskaza o pripadnosti različitim skupinama, državljanstvu, koje čine društveni ili kolektivni identitet, svojstven ili tipičan većemu broju pojedinaca, a može biti spolni ili rodni, dobni, seksualni, rodbinski, jezični, vjerski, nacionalni, regionalni, klasni, profesionalni, organizacijski, klupski, politički, tradicionalni, modemi, itd. Pojedinaac može imati višestruki identitet, odnosno pripadati više skupina odjednom: jezične skupine(dvojezičnost) profesionalne (osoba s dva ili više zanimanja), regionalne (npr. Istranin, Hrvat, Europljanin).

Identitet je uvjetovan kulturom kao i povijesnim promjenama (Hrvatska enciklopedija, online izdanje).

Osobni identitet većina ljudi definira samo po jednom aspektu identiteta, prema onom

dijelu koji se čini najvažniji, a zanemaruje se ostale aspekte identiteta (Benoist, 2014). Često se događa da dominantne grupe svoje želje nametnu većini te one postaju identitet skupine, ponekad se to događa i u odgojno-obrazovnim ustanovama od strane odraslih naspram djece. Identitet ustanove često se izražava u dijelu rada ustanove koji se najviše sviđa dominantnoj skupini, a zanemaruju se svi ostali jednako važni aspekti identiteta.

Prema Benoist (2014) jedna od zabluda o identitetu je mišljenje da on ovisi o samopoimanju pojedinca. On je oblikovan pogledom pojedinca prema drugima, ali i kako drugi gledaju na pojedinca. Bez kontakata s drugima ne postoji identitet, dio identiteta uvijek potječe od grupe ili zajednice, putem povijesti, jezika ili institucija. Identitet se gradi i u svezi s identitetima drugih ljudi, možemo reći da je uvelike i dijaloške naravi, oblikuje se kroz interakcije s drugima što dovodi do druge najveće zablude o identitetu daje on nepokretan te da se ne smije mijenjati. Skloni smo vjerovati da je identitet zasnovan na nepromjenjivim i nedodirljivim pretpostavkama, ali on nije statičan. Identitet se gradi transformacijom i omogućuje stalno mijenjanje pojedinca (Benoist, 2014).

Ustanove RPOO-a u svom radu trebale bi poticati razvoj osobnog identiteta djeteta te ga osnaživati da bude dosljedno samo sebi i izgrađuje osjećaj sigurnosti u susretu s novim ljudima i iskustvima u užem i širem socijalnom okruženju. Prema Konvenciji (1989) sva djeca imaju pravo na odgoj i obrazovanje koje prihvaća i podržava različitosti identiteta svakog djeteta i njegove obitelji. To podrazumijeva odstupanje od stereotipa i predrasuda i osiguranje individualnog pristupa djetetu. Institucionalni RPOO treba djetetu pomoći da razumije sebe i vlastiti identitet, ali i identitet drugih s kojima se susreće u vrtiću i široj socijalnoj zajednici (NKRPOO, 2014). Da bi djeci osigurali uvjete za građenje osobnog identiteta, ustanove RPOO-a kao ustanove primarnog obrazovanja moraju graditi svoj identitet usmjeren na rast kvalitete ustanove kako bi postigli cilj individualnog pristupa svakom djetetu uz poticanje i poštivanje različitosti i omogućili izgradnju osobnog identiteta svih dionika ovog procesa.

2.3. Kvaliteta ustanove

Pojam kvaliteta potječe od latinske riječi *qualitas* što podrazumijeva kakvoću, svojstvo, vrijednost neke stvari (Klaić, 1980). Prema Mossu i Penceu (1994) kvaliteta se određuje kao povijesno, kulturalno i kontekstualno uvjetovan koncept, relativan koncept, ne objektivna realnost. Kvaliteta ustanova RPOO-a u suvremenim teorijama i praksama značajan je čimbenik proučavanja. U uvjetima kvalitetnog RPOO-a djeca postižu bolje ishode na razini kognitivnog, socijalnog i bihevioralnog razvoja (Eurydice, 2015). Kvaliteta je kulturološki određena te joj pojedinci mogu pridavati razna značenja, što ovisi o njihovom iskustvu, interesima, uvjerenjima i

vrijednostima (Stoll i Fink, 2000). Upravo se zbog toga razlikuju viđenja onoga što čini kvalitetu ustanove RPOO-a, koji dalje ovise i o aspektima kao što su društveno-ekonomski kontekst određene zemlje, potrebe, stavovi, motivi i uloge dionika sustava RPOO-a (Litjens i Taguma, 2010). Autori Janta, van Belle i Stewart (2016) kao važnost ranog predškolskog odgoja i obrazovanja ističu kvalitetu institucionalnog RPOO-a:

1. predstavljaju sigurno, zdravo i poticajno neposredno okruženje
2. odgovarajuće pripremaju dijete na prijelaz u idući obrazovni ciklus
3. ima pozitivne socijalne i obrazovne učinke na dijete

Iz navedenog se definiraju tri dimenzije kvalitete RPOO-a (Janta, van Belle i Stewart, 2016):

1. Strukturalna kvaliteta - odnosi se na resurse koji su nužni za kreiranje okruženja u kojem se odgoj no-obrazovni proces izvodi i djeca stječu iskustvo. To najčešće uključuje prostorno-materijalne uvjete, broj stručno-obrazovanog osoblja, oblikovanje kurikuluma, pravila vezana za financiranje usluga RPOO-a, omjer osoblja i djece po pojedinoj skupini, mehanizmi pomoću kojih se osigurava ravnopravan odnos prema svojoj djeci i u skladu s njihovim individualnim potrebama.
2. Kvaliteta procesa - odnosi se na poslovanje institucija RPOO-a. Uključuje odnose između svih aktera odgojno-obrazovnog procesa (djelatnici-djeca-roditelji) te kvalitetu svakodnevne pedagoške prakse.
3. Kvaliteta učinaka - odnosi se na koristi koje sustav RPOO-a pruža djeci, obiteljima, zajednici i društvu. Pod pojmom koristi smatra se emocionalni, moralni, psihički i fizički razvoj djece, socijalne vještine i spremnost za sljedeći odgojno-obrazovni ciklus.

Sve navedene dimenzije kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja podložne su praćenju i mjerenju, a samim time i vrednovanju. Prema Antulić Majcen i Pribela-Hodap (2017) u odnosu na način vrednovanja dominantna su dva pristupa: unutarnje i vanjsko vrednovanje koji se razlikuju u odnosu na subjekte koje provode vrednovanje. Unutarnje vrednovanje provode čimbenici iz ustanova koji su izravno ili neizravno uključeni u odgojno-obrazovni proces, dok vanjsko vrednovanje provode čimbenici izvan ustanova.

Kako bi se olakšao proces unutarnjeg vrednovanja procesa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na nacionalnoj razini razvijen je sustav samo vrednovanja ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji sadrži ključna teorijska polazišta, metodologiju praćenja i unapređenja kvalitete rada te sustav podrške ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja uključenima u proces samo vrednovanja (Antulić Majcen i Pribela-Hodap, 2017).

Za potrebe samo vrednovanja kvalitete ustanova RPOO-a, kvaliteta je operacionalizirana kroz devet ključnih područja kvalitete (Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, dalje NCVVO, 2012):

1. Strategija ustanove - strategija je način i sredstvo postizanja određene svrhe i cilja. Osnova strateškog planiranja misije i vizije ustanove je osobna i profesionalna odgovornost svih djelatnika ustanove kako bi strategija ustanove bila unapređenje kvalitete odgoja i obrazovanja.
2. Organizacijsko vođenje ustanove - je način vođenja ustanove i raspodjele moći i odgovornosti na sve djelatnike ustanove. Kvalitetno vođenje ustanove podrazumijeva modele komunikacije na različitim razinama unutar ustanove, otvorenost prema prijedlozima i sugestijama djelatnika, strategije rješavanja problema te otvorenost ustanove prema novim idejama i metodama rada.
3. Kultura ustanove-ustanova RPOO-a svojim djelovanjima postiže zacrtane ciljeve. To djelovanje podrazumijeva norme i očekivanja svih djelatnika, njihova prava i obveze, uloge i odnose koji se odražavaju na sve interakcije odraslih i djece, a objedinjeni čine kulturu određene ustanove.
4. Prostorno-materijalni i tehnički uvjeti rada - propisani su Državnim pedagoškim standardom predškolskoga odgoja i naobrazbe (DPS, 2008), ali u to područje kvalitete pripadaju i elementi koji se odnose na unutarne i vanjske prostore, opremu, didaktička sredstva i druga pomagala koja su u funkciji planiranja, ostvarivanja, praćenja i evaluacije odgojno-obrazovnog procesa.
5. Zdravstveno-higijenski uvjeti rada i sigurnost- određeni su zakonodavno-pravnom regulativom unutar područja rada: Program zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima i Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe. Ovaj kriterij obuhvaća elemente koji se odnose na mjere zdravstvene zaštite, prehranu djece, higijensko-tehničke uvjete rada te zdravstveni odgoj djece i odraslih.
6. Kurikulum i odgojno-obrazovni proces - obuhvaća suvremene paradigme odgoja i obrazovanja, shvaćanja djeteta, njegova razvoja i učenja kao i suvremenog shvaćanja ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i vrijednosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Kvaliteta ovog područja uočava se u otvorenosti, inkluzivnosti, fleksibilnosti, dinamičnosti razvojne funkcije, holističke prirode, humanistički i razvojno primjerene orijentacije, te usmjerenosti kurikulumu na vrijednosti, prava i individualne slobode djeteta.
7. Ljudski resursi - propisani su i regulirani zakonodavno-pravnom regulativom: Državnim

pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe i Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju. Međutim, uz dobivene smjernice koje se odnose na broj, stručnu spremu te obveze i odgovornosti djelatnika područje kvalitete mjeri i prati profesionalno usavršavanje odgojitelja i stručnih djelatnika koje treba dovesti do unapređenja znanja i prakse.

8. Suradnja s užom i širom društvenom zajednicom- ustanova RPOO-a trebala bi biti otvoreni i kompleksni sustav koji promovira ideju otvorenosti prema vani i prema unutra. Otvorenost prema prihvaćanju novih ideja, učenju, istraživanju i kontinuirano unapređenju kvalitete rada unutar ustanove te spremnost za interakciju i uspostavljanje suradnje s različitim čimbenicima u užoj i širom društvenoj zajednici osigurava kvalitetnija iskustva i kontinuirano unapređenje prakse.
9. Proces praćenja i vrednovanja- obuhvaća vanjsko vrednovanje, samovrednovanje, dokumentiranje, refleksiju i rasprave. Vrednovanje i samovrednovanje - temelji ostvarivanja napretka u kvaliteti rada ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (NCVVO, 2012).

Uzimajući u obzir sve dimenzije i područja kvalitete uočeno je kako je kvaliteta razvojna, a ne statična kategorija. Na njezinu održavanju i unaprjeđenju potrebno je kontinuirano raditi s obzirom na to da nema jamstva trajnosti jednom postignute kvalitete. U kontekstu sustava RPOO-a obveza je svih njegovih dionika stalno promišljati, diskutirati i procjenjivati kvalitetu usluge koju taj sustav pruža te djelovati u smjeru njezina stalnog unaprjeđivanja (NKRPOO, 2014). Čimbenici kvalitete ustanove RPOO-a koji utječu na identitet ustanove su odnosi među dionicima predškolskog procesa, artefakti, okruženje i širi društveni kontekst koji RPOO regulira pravnom legislativom.

3. ČIMBENICI IDENTITETA USTANOVE

3.1. Odnosi među dionicima predškolskog procesa

U Priručniku za samovrednovanje ustanova RPOO-a (2012) istaknuto je kako su kvalitetni odnosi i komunikacija među dionicima središnja operativna načela u organizaciji odgojno-obrazovnog procesa unutar ustanove RPOO-a. Temelji takve komunikacije su reciprocitet i zajedništvo na način da je svim dionicima predškolskog procesa omogućeno djelovanje u njegovom oblikovanju. Sustav društvenih odnosa u ustanovi RPOO-a čine djeca i odrasli (stručni djelatnici ustanove i roditelji). Kako bi unapređivali kvalitetu ustanove trebaju zajedno koordinirati svoje aktivnosti i restrukturirati svoja razmišljanja putem suradnje i obostrane komunikacije (NCW0,2012).

Konvencija (1994) ističe pravo djeteta na oblikovanje vlastitog mišljenja i slobodno izražavanje (čl. 12. i 13.) kao važnu sastavnicu odgoja za ljudska prava. Kvalitetan odgoj i obrazovanje temelji se na istim vrijednostima kao i ljudska prava, a trebale bi se ostvarivati putem demokratski ustrojenog procesa ustanove u kojem dominiraju sloboda, tolerancija, poštenje i pravda (Males, Milanović i Stričević, 2003).

NCVVO (2012) navodi da kvalitetna komunikacija među djelatnicima ustanova RPOO-a potiče na suradnju, kritičko razmišljanje, konstruktivne kritike i uvažavanje međusobnih različitosti. Djelatnici ustanove RPOO-a imaju zajedničku viziju i misiju ustanove, timskim radom donose odluke i dijele odgovornost. Demokratski ustrojen proces krenut će od ravnatelja ustanove koji je dio tima. Svoj tim potiče na učenje, rasprave, kritičko promišljanje, uvođenje promjena i zajedničko građenje odgojno-obrazovnog procesa.

Anderson i Cawey (2008), prema Slunjski (2018) navode kako se u tradicionalno vođenim ustanovama uočava ljestvica moći koju voditelj ustanove održava kontrirajući sve podređene, dok se u suvremeno vođenim ustanovama uočava poštovanje koje ne ovisi o hijerarhiji moći, djelatnici djeluju kao tim te se od svih očekuje ravnopravnost i uvažavanje. Autori navode kako je za takav oblik vodstva potrebna "dobrovoljna sljedba", koja se postiže ukidanjem hijerarhije, ravnomjernom raspodjelom moći i odgovornosti među svim djelatnicima ustanove RPOO-a. Prema navedenom, kvalitetno vođenje ustanove podrazumijeva odmicanje od kontrole, manipulacije i dominacije nad djelatnicima već građenje kvalitetnih odnosa i vizije koja ih nadahnjuje što se jedino može postići ako ravnatelj posjeduje kvalitetne vještine komunikacije i razumijevanja ljudi.

Okruženje u ustanovi koja potiče na slobodno izražavanje mišljenja i sudjelovanje svih

dionika odgojno obrazovnog procesa u odlučivanju i kreiranju procesa uče dionike o demokraciji. U takvim ustanovama djecu se potiče i osposobljava za samoprocjenu, na način da preuzimaju odgovornost za svoje odlučivanje, ali i posljedice. Ustanova RPOO-a čije temelje čine poštivanje prava i individualnih sloboda djeteta pogoduje razvoju onih kvaliteta koje su nužne za njegov slobodan, aktivan, kreativan i odgovoran život u sadašnjosti i budućnosti (NCVVO, 2012). Kada se njeguje ravnopravan odnos svih dionika, a atmosfera unutar ustanove je uvažavajuća, odgojno-obrazovni proces će rezultirati partnerstvom odgojitelja i djeteta u kreiranju odgojno obrazovnog rada (Delors, 1998).

Kvalitetan odnos među dionicima predškolskog procesa osim suradničkih odnosa među odgojiteljima, stručnim suradnicima, ravnateljem i djecom podrazumijeva i partnerski odnos s roditeljima. Partnerstvo podrazumijeva ravnopravan odnos odgojitelja s roditeljem, koji uz podjelu odgovornosti doprinose ostvarenju zajedničkih ciljeva (Višnjić Jetvić, 2018). Iako je odnos odgojitelja i roditelja kreiran zbog postizanja zajedničkog cilja on ne počiva na međusobnom odabiru, zajedničkim vrijednostima i stavovima, a često se razilazi i mišljenje o ulogama obje strane u tom odnosu, odnosno što roditelji i odgojitelji očekuju od suradnje (Keyes, 2000). U odgojno-obrazovnom procesu kroz koncept usmjerenosti na dijete i njegovu dobrobit reflektiraju se svi međusobni odnosi i očekivanja svih dionika. U ovom je odnosu važno shvatiti da su roditelji stručnjaci u odgoju i poznavanju vlastitog djeteta, a odgojitelje je potrebno gledati kao stručnjake u profesionalnom smislu (Hornby, 2011).

Partnerstvo s roditeljima je aktivan odnos koji podrazumijeva dvosmjernu komunikaciju, sudjelovanje u aktivnostima koje se odvijaju unutar ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a koje obuhvaća zajedničko planiranje i provedbu te međusobno zajedničko učenje roditelja i odgojitelja (Višnjić Jetvić, 2018). Važan dio kvalitetnog odnosa između roditelja i odgojitelja, odnosno roditelja i odgojno-obrazovne ustanove je i pružanje podrške roditeljima. Ovakav oblik suradnje iziskuje dodatan angažman odgojitelja, ali je jako vrijedan dio suradnje koja vodi kvalitetnim odnosima i partnerstvu s roditeljima te bi trebalo raditi na tome da svakom roditelju bude dostupan nekakav oblik podrške. Iako je partnerstvo važan oblik odnosa dionika odgojno-obrazovnog procesa kao čimbenika kvalitetnog identiteta ustanove često je u stvarnosti nedostupno određenom broju ustanova. Odnos između roditelja i odgojitelja koji vodi partnerstvu podrazumijeva jednako vrijedan doprinos iako oba aktera ne moraju jednako doprinositi odnosu (Keyser, 2006, prema Višnjić Jevtić, 2018).

Kako bi ustanova RPOO-a razvila vlastiti identitet usmjeren ka kvalitetnim odnosima svih dionika predškolskog procesa potrebno je puno vještina, znanja i truda. Komunikacija mora

biti dvosmjerna, otvorena i afirmativna, a sama atmosfera ustanove podržavajuća i prihvaćajuća. Od djeteta i roditelja, preko stručnih djelatnika do vodstva ustanove potrebno je raditi na međusobnom uvažavanju, prihvaćanju i razumijevanju uz stalnu spoznaju da je zajednički cilj svih dionika zadovoljavanje dobrobiti djeteta.

3.2. Artefakti u ustanovama RPOO-a

Materijalni proizvodi specifični i reprezentativni za pojedinu kulturu su artefakti. Oni su vidljiva dimenzija kulture ustanove samim time na nju je lako djelovati i mijenjati je. Iako istinski i kvalitetan razvoj ustanove potječe od izmjena i analize najznačajnijih aspekata vrijednosti, stavova i normi, izmjene i prilagodavanje artefakta jesu početak kretanja prema izradi autentičnog i kvalitetnijeg identiteta ustanove. U razvoju i konstruiranju kulture ustanove RPOO-a kao dinamičnom procesu koji se stalno mijenja, gradi i nadopunjuje trebali bi jednako sudjelovati svi dionici odgojno-obrazovnog procesa (Visković,2018). Prostomo- materijalne elemente rada moguće je grupirati u dvije kategorije. Prva su strukturni elementi koji su propisani Državnim pedagoškim standardom, a druga su elementi u prostomo- materijalnom okruženju koji su u funkciji odgoja i obrazovanja (Antulić Majcen i Pribela- Hodap, 2017).

Prije svega zgrada ustanove RPOO-a treba zadovoljiti higijensko-tehničke uvjete i osnovna ekološka mjerila te biti pedagoško-estetski uređena po mjeri djeteta. Vanjski prostori trebaju biti sigurni i ograđeni, a sprave za igru prilagođene dobi djece. Osim navedenog, svaka bi ustanova trebala osigurati bar osnovnu opremu, namještaj, i didaktička sredstva koja su funkcionalna, sigurna, kvalitetna i estetski privlačna djeci. U pozadini uređenja prostornog okruženja stoje određeni aspekti kulture prostora gdje se ustanova nalazi, koji određuju njen izgled. Stavovi i vrijednosti odgojitelja i ostalih odgojno obrazovnih stručnjaka vidljivi su iz samih artefakta u prostornom okruženju (Slunjski, 2015).

Građenje identiteta ustanove koji ide prema kvaliteti polazi od djeteta te razvija atmosferu prihvaćanja različitosti, promjene, kontinuiranog samoprocjenjivanja i rasta. Budisavljević (2015) ističe mijenjanja artefakta ustanove, u smislu da osim zadovoljavanja mjerila propisanih Državnim pedagoškim standardom ističu i samu bit rada s djecom i zadovoljavanje njihove znatiželje i dobrobiti. Sobe dnevnog boravka, ali i međuprostori, hodnici i zajednička dvorana trebaju biti prilagođeni dječjim potrebama. Djeca rane i predškolske dobi proširuju učenje pojmova pomoću izloženosti različitim temama i predmetima koji se nalaze u centrima aktivnosti, a predmet su dječjeg interesa. Drugim riječima djeci je potrebno ponuditi razne

materijale kako bi razvijali svoje interese i znanje.

Kako bi oblikovani prostor ponudio sve što je potrebno za zadovoljavanje potreba djeteta, Malešić (2015) ističe važnost praćenja nekoliko kriterija:

1. funkcionalnost - pri čemu je djetetu omogućeno neometano kretanje i korištenje prostora,
2. fleksibilnost - prostor je potrebno prilagođavati i nadopunjavati materijalima i poticajima u okruženju prema potrebama djeteta,
3. stimulativnost i multisenzoričnost što podrazumijeva prostor bogat ponudom materijala koji potiču istraživanje i učenje različitim osjetilima,
4. otvorenost što se odnosi na socijalni aspekt, odnosno da prostor mora biti pogodan za susrete, interakcije, komunikaciju i izgradnju odnosa među djecom,
5. estetska promišljenost prostorno-materijalnog okruženje što podrazumijeva pažljiv i skladan odabir formi, boja i kontrasta.

Odgajno-obrazovni stručnjaci trebaju pratiti dječje interese, razumjeti dijete i kontinuirano se usavršavati u svom području rada. Svi djelatnici zajedno trebaju postati sukreatori odgojno-obrazovnog procesa zajedno s djetetom. Na taj način bi i uređenje prostora i artefakti bili usmjereni na dijete. Prostor treba biti prilagođen djetetu, ali isto tako odisati vrijednostima, normama i stavovima i ostalih dionika odgojno obrazovnog procesa.

3.3. Okruženje dionika odgojno obrazovnog procesa

Mjesto odrastanja, kultura, društvo i lokalna zajednica uvelike utječu na živote, razvoj i identitet djece. Okruženje u kojem se nalaze svi dionici obrazovnog procesa je čimbenik identiteta ustanova na koji dionici ne mogu direktno utjecati.

Djeca rane i predškolske dobi koja su uključena u odgojno-obrazovne ustanove često su izložena i dvojakoj kulturi, odgoju, obrazovanju i socijalizaciji. Obitelj i odgojno obrazovne ustanove često imaju različite kulture (Visković, 2018). Zajednica u kojoj pojedinac odrasta utječe na razvoj njegove osobnosti ponašanja, a istodobno je pojedinac u interakciji s drugima na koje utječe svojom osobinom i ponašanjem. Slijedom navedenog kulturu zajednice oblikuju različiti odnosi i ponašanja koji se spiralno odnose na pojedinca (Visković,2018).

Kvalitetna ustanova RPOO-a otvorena je prema vani, spremna je na interakciju s okolinom te uspostavlja suradnju s čimbenicima u užoj i široj zajednici (NCVVO, 2012). Odgojno- obrazovni

kurikulum svake ustanove pod utjecajem je kulture zajednice te se razvija sukladno s njom (Visković, 2018).

Mjesto odrastanja, njegove društvene i kulturne poveznice oblikuju živote djece i učvršćuju njegov identitet, socijalne veze i znanje o svijetu u kojem živi. Upravo zbog toga odgojno- obrazovna ustanova treba biti mjesto susreta kultura i prepoznavanja dinamičnog procesa u kojem će djeca bolje razumjeti sebe i vlastiti identitet, ali i identitet druge djece s kojom se susreću u zajednici i vrtiću (Cohen, 2011).

Iako dionici odgojno-obrazovnog procesa ne mogu utjecati na okruženje koje je čimbenik identiteta ustanove, otvorenosću svoje ustanove prema promjenama, suradnji i interakciji s okolinom zajedničkim snagama mogu mijenjati svoj kurikulum i raditi na kvaliteti i napretku odgojno-obrazovnog procesa.

4. METODOLOGIJA

Ovaj rad je prikaz nalaza empirijskog istraživanja mišljenja i stavova odgojitelja o čimbenicima koji utječu na identitet ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te što najviše pridonosi razvoju njene kvalitete.

4.1. Cilj i zadaće istraživanja

Cilj ovog rada je istražiti mišljenje odgajatelja o identitetu ustanove. Kao temeljne zadaće izdvaja se prepoznavanje područja kvalitete koja mogu doprinijeti razvoju afirmativnog identiteta ustanove.

Temeljem postavljenih zadaća formulirana su istraživačka pitanja i hipoteze istraživanja:

1. Koji faktori utječu na identitet ustanove RPOO-a?
2. Koji faktori najviše pridonose kvaliteti ustanove RPOO-a?
3. Koji su značajniji aspekti prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO-a?
4. Čija je zadaća izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO-a?

Pretpostavlja se:

Hi: Nema statistički značajne razlike procjene pojedinih dimenzija kulture i identiteta ustanove RPOO-a u odnosu na dob i radno iskustvo sudionika istraživanja.

Hi: Pretpostavlja se da sudionici istraživanja kao najznačajnije dimenzije kulture i identiteta ustanove RPOO-a izdvajaju odnose dionika procesa.

4.2. . Uzorak

U istraživanju mišljenja odgajatelja na području otoka Brača, Grada Splita i Grada Zagreba uzorkom je obuhvaćeno 109 odgajatelja. Uzorkom u dječjim vrtićima na području otoka Brača obuhvaćeno je 38 odgajatelja što je 34,9% uzorka. Na Braču, prema podacima Državnog statističkog zavoda (DSZ; 2020) radi 52 odgajatelja te je uzorak veličinom reprezentativan za otok Brač (Cohen, Manion i Morrison, 2007). Radi usporedbe i triangulacije podataka uzorkom su obuhvaćena 38 odgajatelja koji rade u Splitu (24,9% uzorka) i 33 odgajatelja (30,3% uzorka) koji rade u Zagrebu. Životna dob ispitanika u uzorku je 42,04 godine (SD= 11,64) u rasponu od 21 do 64 godine života. Prosječni radni staž je 16,57 godina u rasponu od 1 do 41 godine. Prema

provedenom istraživanju najviše odgajatelja ima višu stručnu spremu i to njih 94, dok ih je 11 s visokom stručnom spremom i 4 sa srednjom stručnom spremom.

Tablica 1. Razina obrazovanja odgajatelja u uzorku u odnosu na dječji vrtić gdje rade

		<u>Razina obrazovanja</u>			Ukupno
		SSS	VŠS ili bace.	VSS ili mag.	
Dječji vrtić	Brač	3 2,75%	31 28,44%	4 3,66%	38 34,9%
	Split	0	33 30,27%	5 4,58%	38 34,9%
	Zagreb	1 0,91%	30 27,52%	2 1,83%	33 30,3%
Ukupno		4 3,66%	94 86,23%	11 10,09%	109 100%

Razvidno je da većina odgajatelja u uzorku (N=94; 86,23%) ima visokoškolsko 2-godišnje ili 3-godišnje obrazovanje (Tablica 1).

5. REZULTATI I RASPRAVA

Pouzdanost korištenog mjernog instrumenta utvrđena je primjenom koeficijenta Cronbach's Alpha. Iznimno je visoka i iznosi $\alpha = ,946$ za 48 čestica. Subskala *identiteta* ima pouzdanost $\alpha = ,934$ (za 23 čestice), subskala pojedinačnog doprinosa $\alpha = ,837$ (za 6 čestica), a subskala *doprinosa kvaliteti dječjeg vrtića* $\alpha = ,921$ (za 19 čestica).

Tablica 2. Pouzdanost korištenih čestica

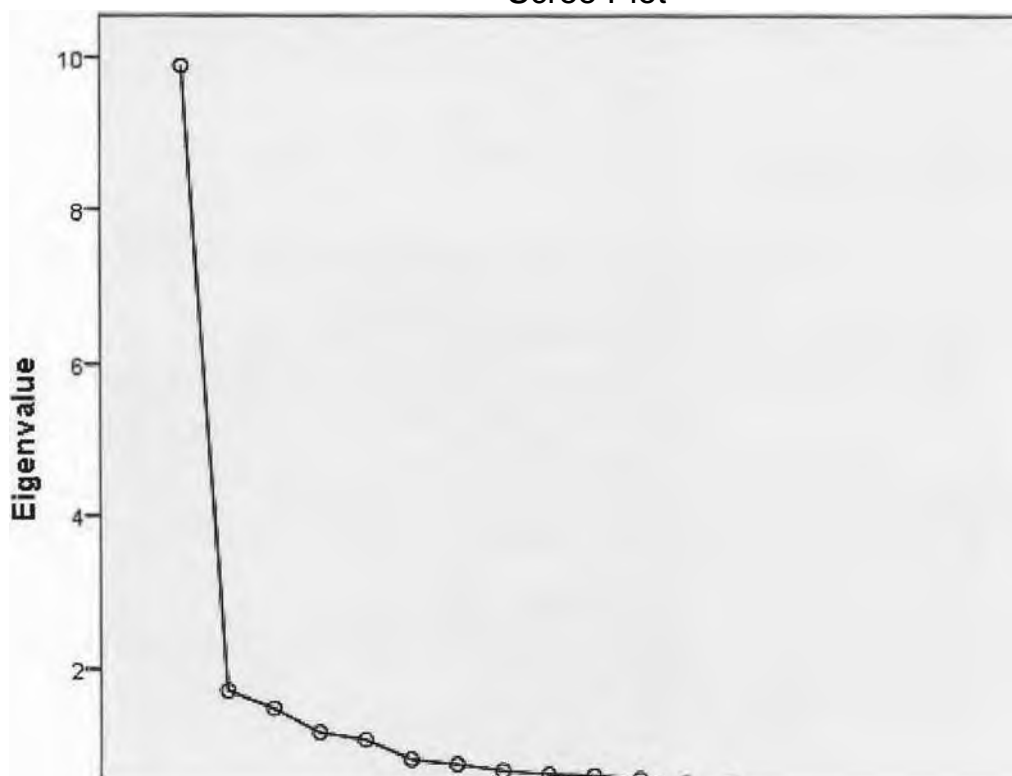
	Pouzdanost	Pouzdanost ako se pojedina čestica izbriše
specifično prostomo-materijalno uređenje prilagođenom djeci	,623	,944
arhitektonska izvedba	,472	,945
financijske mogućnosti	,663	,944
njegovanje tradicije (primjerice, zavičajne)	,379	,946
naziv dječjeg vrtića / odgojne skupine	,389	,945
kvaliteta odnosa odgajatelja	,457	,945
stil (ruko)vođenja ustanove	,682	,944
kreativnost odgajatelja	,476	,945
suradnja svih stručnih djelatnika ustanove	,472	,945
suradnja obitelji i dječjeg vrtića	,595	,944
prihvatanjem djece kao aktivnih dionika osobnog odgoja i obrazovanja	,500	,945
jasno dogovorene norme ponašanja	,625	,944
njegovanje rituala (primjerice, postupci uključivanja djece u dječji vrtić ili prijelaza u osnovnu školu)	,387	,945
načini komuniciranja	,693	,944
načini distribucije moći (ovlasti)	,672	,944
načini rješavanja problemskih situacija	,692	,944
simboli (primjerice, logo dječjeg vrtića, himna)	,440	,946
razvoj partnerstva s roditeljima	,598	,944
inkluzivna praksa - jednakopravno uključivanje djece s posebnim potrebama	,611	,944
zagovaranje jednakosti (primjerice, korištenje uniforma /jednake odjeće)	,262	,947
javnost rada (primjerice, jasno naznačena vizija i misija ustanove)	,597	,944
predstavljanje odgojno-obrazovnih postignuća	,586	,944
uvažavanje različitosti	,609	,944
Odgajatelja	,417	,945
stručno-razvojne službe	,453	,945
ravnatelja ustanove	,483	,945
Roditelja	,400	,945
Djece	,362	,946
društva u cjelini	,223	,946
kreativnosti odgajatelja	,493	,945

usmjerenost na potrebe djece	,538	,945
poticanje slobode dječjeg izražavanja	,510	,945
jednakopravna suradnja svih zaposlenika ustanove	,548	,945
jasno razlučene radne obveze zaposlenika	,448	,945
jednakopravno uključivanje roditelja u sukonstrukciju kurikuluma	,441	,945
međusobna povezanost (prijateljski odnosi)	,443	,945
dječji izbor sadržaja učenja	,576	,944
korištenje različitih izvora učenja	,372	,945
uključivanje djece s teškoćama u razvoja	,461	,945
rana identifikacija darovite djece	,495	,945
fleksibilnost u strukturiranju odgojno-obrazovnog procesa	,418	,945
dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa	,565	,944
stručno usavršavanje odgajatelja	,490	,945
akcijska istraživanja osobne prakse	,512	,945
zajedničko vrednovanje	,606	,944
usmjerenost na dječja (mjerljiva i /ili vidljiva) postignuća	,667	,944
razmjena kvalitetne prakse	,591	,944
umrežavanje sa znanstvenicima	,459	,945

Iz Tablice 2. razvidno je da sve čestice, osim procjene doprinosa socijalnog okruženja kvalitete ustanove, imaju zadovoljavajuću pouzdanost te ih nije potrebno isključiti.

Subskala identiteta primjerena je za faktorsku analizu ($\chi^2=1316,727$; $df=253$; $p<,000$). Primjenom metode glavnih komponenti u ekstrakciji, izdvojeno je 5 faktora koji zajedno objašnjavaju 66,773% varijance. Od toga prvi faktor objašnjava 42,987% varijance.

Scree Plot

Slika 1. Scree Plot za sub skalu identiteta

Matrica komponenata ne odgovara jednostavnoj strukturi bazične solucije. Primjenom promaks rotacije izdvojena su zato 3 osnovna faktora koja zajedno objašnjavaju 56,96 % varijance (Tablica 3). Prema mišljenju ispitanika ova tri faktora utječu na identitet ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: odnosi, artefakti i efekt okruženja na koji dionici procesa nemaju nikakav utjecaj, suradnja s roditeljima, njegovanje tradicije.

Tablica 3/ Faktori koji utječu na identitet ustanove

	Komponente				
	1	2	3	4	5
načini komuniciranja	,786				
načini rješavanja problemskih situacija	,780				
stil (ruko)vođenja ustanove	,775				
načini distribucije moći (ovlasti)	,765				
uvažavanje različitosti	,727				
predstavljanje odgojno-obrazovnih postignuća	,715				
suradnja obitelji i dječjeg vrtića	,715				
jasno dogovorene norme ponašanja	,714				
razvoj partnerstva s roditeljima	,710				-,475
financijske mogućnosti	,709				
javnost rada (primjerice, jasno naznačena vizija i misija ustanove)	,679				
suradnja svih stručnih djelatnika ustanove	,655				
prihvatanjem djece kao aktivnih dionika osobnog odgoja i obrazovanja	,648				

specifično prostomo-materijalno uređenje prilagođenom djeci	,639		-,547
kreativnost odgajatelja	,622		
kvaliteta odnosa odgajatelja	,621		
inkluzivna praksa - jednakopravno uključivanje djece s posebnim potrebama	,615		
simboli (primjerice, logo dječjeg vrtića, himna)	,605	,402	
njegovanje rituala (primjerice, postupci uključivanja djece u dječji vrtić ili prijelaza u osnovnu školu)	,545		,434
naziv dječjeg vrtića / odgojne skupine	,504	,432	
njegovanje tradicije (primjerice, zavičajne)	,463	,483	,428
arhitektonska izvedba	,517		-,596
zagovaranje jednakosti (primjerice, korištenje uniforma /jednake odjeće)			-,485

Istraživanje pokazuje kako odgojitelji koji su sudjelovali u istraživanju smatraju da su za identitet ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja najvažniji odnosi koji se prepoznaju u ovim česticama, što upućuje na najznačajnije područje razvoja kvalitetnog identiteta pojedine ustanove. Odnosi među dionicima odgojno-obrazovnog procesa uvelike utječu na samu atmosferu u ustanovi. Dobar primjer izgradnje takve atmosfere je pedagoško vođenje ustanove. Promicanje kulture kolegijalnosti, suradnje, podrške povjerenja zadaća je pedagoškog vođe (Slunjski, 2018). Tek tada, kada se izgrade takvi međuljudski odnosi gdje se osjećamo slobodno reći što mislimo, a da se pritom ne osjećamo ugroženo, bit ćemo slobodni reći da imamo pedagoško vođenje. Razvoj socijalnih interakcija između svih dionika procesa je dio kulture povjerenja. Kontinuirano istraživačko učenje gledano iz različitih perspektiva te donošenje odgovarajućih odgojnih metoda stvaraju stručnu okolinu. Kako bi ovakva praksa opstala svi dionici procesa trebaju biti jednakopravni (ustanova-odgajatelj-dijete). Odgajatelj se neće osjećati siguran i mijenjati praksu u okolini bez podrške, a dijete se neće osjećati slobodno razvijati, činiti i učiti uz tradicionalne značajke rada odgajatelja. Svi su povezani u tom odnosu. Što se više dionici odgojno-obrazovnog procesa osvijeste da dijete treba pomno pratiti, pružati mu podršku i stvarati takvu sredinu da slobodno istražuje, zaključuje i razumije svijet oko sebe, to će više odnosi u ustanovi postati takvi da svi dionici dijele kontrolu i suradnju koja doprinosi kvaliteti ustanove. Artefakti ustanove kao što je arhitektonska izvedba te specifično prostomo-materijalno uređenje vidljivi su aspekti kvalitete ustanove. Prostor prilagođen djeci, koji poštuje kriterije državnog pedagoškog standarda, a prostomo- materijalno uređenje prati interes i dobrobiti djece gradi identitet usmjeren kvaliteti ustanove. Utjecaj okruženja ustanove podrazumijeva suradnju s lokalnom zajednicom, ali i prihvaćanje različite kulture življenja iz koje potječe dijete. Kvalitetna ustanova RPOO-a otvorena je prema vani, spremna je na interakciju s okolinom te uspostavlja suradnju s čimbenicima u užoj i široj zajednici (NCVVO, 2012). Odgojno-obrazovni kurikulum svake ustanove pod utjecajem je

kulture zajednice te se razvija sukladno s njom (Visković, 2018).

Tablica 4.- Faktori koji doprinose kvaliteti ustanove

	Komponente		
	1	2	3
zajedničko vrednovanje	,793		
razmjena kvalitetne prakse	,787		
usmjerenost na dječja (mjerljiva i /ili vidljiva) postignuća	,744		
akcijska istraživanja osobne prakse	,731		
dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa	,714		
poticanje slobode dječjeg izražavanja	,692	-,517	
dječji izbor sadržaja učenja	,672		
jednakopravna suradnja svih zaposlenika ustanove	,668		,471
stručno usavršavanje odgajatelja	,654		
korištenje različitih izvora učenja	,654		
usmjerenost na potrebe djece	,654	-,562	
fleksibilnost u strukturiranju odgojno-obrazovnog procesa	,641		
umrežavanje sa znanstvenicima	,602	,506	
kreativnosti odgajatelja	,571	-,514	
rana identifikacija darovite djece	,570		
jednakopravno uključivanje roditelja u sukonstrukciju kurikuluma	,566		
uključivanje djece s teškoćama u razvoja	,540		
međusobna povezanost (prijateljski odnosi)	,501		
jasno razlučene radne obveze zaposlenika	,571		,586

Druga subskala doprinosa kvaliteti ustanove RPOO-a također je primjerena za faktorsku analizu ($\lambda^2=1210,042$; $df=171$; $p< ,000$). Primjenom metode glavnih komponenti u ekstrakciji izdvojena su 3 faktora koji zajedno objašnjavaju 60,227% varijance (Tablica 4). Od toga prvi faktor objašnjava 42,736% varijance. Prema mišljenju ispitanika izdvojeni faktori koji najviše doprinose kvaliteti ustanove RPOO-a su pedagoška kvaliteta (suradnja, usmjerenost na djecu, jednakopravnost, stručno usavršavanje), vanjski čimbenici (znanstvenici, vanjska struktura) i odgovornost (jasne uloge). Faktori koji prema mišljenju ispitanika utječu na identitet ustanove i faktori koji doprinose kvaliteti ustanove dosta su slični, što ukazuje na vjerodostojnost procjene i tendenciju izjednačavanja poimanja identiteta i kulture ustanove. Pedagoška kvaliteta koja proizlazi iz suradnje među dionicima odgojno- obrazovnog procesa i poticanje jednakosti među njima, dio je kvalitetnog odnosa među svim dionicima. Odgojno-obrazovnim stručnjacima koji rade u ustanovi RPOO-a treba probuditi intrinzičnu motivaciju za radom i napretkom. Postoji nekoliko načina poticanja intrinzične motivacije: osnaživanje osjećaja svrhe, osjećaj doprinosa nekom poboljšanju, osiguravanje određenog stupnja autonomije djelatnika, povezanost s drugima u ostvarivanju zajedničkih ciljeva (Pink, 2009). Stručnim usavršavanjem, učenjem nečeg novog, produblivanjem i razmjenom znanja stvaramo zajednicu koja uči, koja se ne boji promjena i

kritičkog mišljenja. Znanstvenici koji se bave proučavanjem, istraživanjem i mijenjanjem teorije i prakse odgoja i obrazovanja važan su dio vanjskih čimbenika koji utječu na kvalitetu ustanove RPOO-a. Suradnja između znanstvenika i praktičara u odgojno-obrazovnom procesu dovodi do promjena koji omogućuju rast kvalitete i uvođenje promjene. Dodatnim usavršavanjem i školovanjem odgojno-obrazovnih stručnjaka koji rade u ustanovi RPOO-a omogućava dobivanje kvalifikacija za istraživanjem vlastite prakse, pisanjem stručnih članaka i unaprjeđenjem samog procesa odgoja i obrazovanja s aspekta teorije i prakse. Uz navedene, jedan od faktora koji odgojitelji ističu kao važan za kvalitetu ustanove je odgovornost. Voditelj ustanove RPOO-a koji je usmjeren na promjene potiče timski duh kod svojih djelatnika, odnosno zajedno sa svojim djelatnicima gradi kulturu ustanove koja doprinosi razvoju zajednice praktičara koji svakodnevno stječu kompetencije potrebne za kretanje ustanove u drugom smjeru. Voditelji i djelatnici zajedno rade na postizanju krajnjeg cilja. Kvalitetna praksa koju zaposlenici ostvaruju ne događa se zbog njihovog vođe već kolektivne angažiranosti i osjećaja smisla zaposlenika. Stručnjaci odgojno-obrazovnog profila u ustanovi dijele odgovornost i obveze. Zajedničko postizanje promjena i postizanje kvalitete u radu pruža ljudima osjećaj suautorstva nad procesom promjena koji dodatno podižu motivaciju.

Istražena je važnost koju sudionici istraživanja pridaju pojedinom aspektu identiteta ustanove RPOO-a i kvalitete odgojno-obrazovnog procesa (Tablice 5, 6 i 7).

Tablica 5: Procjena značajnosti pojedinih aspekata prepoznatljivog identiteta dječjeg vrtića

	Min	max	M	SD
Specifično prostorno-materijalno uređenje prilagođenom djeci	2	5	3,98	,770
arhitektonska izvedba	1	5	3,39	,991
financijske mogućnosti	1	5	3,61	,991
njegovanje tradicije (primjerice, zavičajne)	1	5	3,99	,826
naziv dječjeg vrtića / odgojne skupine	1	5	4,36	,822
kvaliteta odnosa odgajatelja	1	5	4,09	,823
stil (ruko)vođenja ustanove	1	5	4,03	,918
kreativnost odgajatelja	3	5	4,43	,644
suradnja svih stručnih djelatnika ustanove	1	5	4,02	,886
suradnja obitelji i dječjeg vrtića	2	5	3,95	,762
prihvatanjem djece kao aktivnih dionika osobnog odgoja i obrazovanja	1	5	4,29	,698
jasno dogovorene norme ponašanja	1	5	4,09	,877
njegovanje rituala (primjerice, postupci uključivanja djece u dječji vrtić ili prijelaza u osnovnu školu)	1	5	4,24	,744
načini komuniciranja	2	5	3,94	,756
načini distribucije moći (ovlasti)	1	5	3,65	,884
načini rješavanja problemskih situacija	1	5	3,83	,845
simboli (primjerice, logo dječjeg vrtića, himna)	1	5	3,81	1,083
razvoj partnerstva s roditeljima	2	5	3,97	,713

inkluzivna praksa - jednakopravno uključivanje djece s posebnim potrebama	1	5	4,04	,881
zagovaranje jednakosti (primjerice, korištenje uniforma /jednake odjeće)	1	5	3,04	1,189
javnost rada (primjerice, jasno naznačena vizija i misija ustanove)	1	5	3,93	,930
predstavljanje odgojno-obrazovnih postignuća	2	5	4,13	,759
uvažavanje različitosti	1	5	4,19	,799
Valid N (list wise)				

Tablica 5. prikazuje mišljenje sudionika o važnostima pojedinog aspekta identiteta ustanove RPOO-a i kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Sudionici istraživanja najznačajnije procjenjuju kreativnost odgojitelja ($M=4,36$ $SD= 0,822$), nazivu dječjeg vrtića i/ili odgojne skupine ($M=4,36$ $SD= 0,822$), prihvaćanju djece kao aktivnih dionika osobnog odgoja i obrazovanja i njegovanje rituala kao što su prijelazi u školu ili postupak uključivanja djece u vrtić ($M= 4,24$ $SD= 0,744$). Najmanje važnosti pridaje se zagovaranju jednakosti kao što je nošenje uniforma ($M 3,04$ $SD=1,189$). Iz navedenog može se izvući zaključak da odgojitelji najviše pažnje poklanjaju odgojno-obrazovnom procesu i građenju kvalitete ustanove u trenucima koji su zahtjevniji kao što je vrijeme adaptacije na boravak u vrtiću ili priprema djece za polazak u školu. Ipak, najvažnijim se smatra kreativni izričaj odgojitelja kao aspekt identiteta ustanove RPOO-a i kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Miljak (1995) ističe kako za razvoj kreativnosti odgojitelj treba mijenjati način i pristup odgajanja, a ne samo tehnike i metode rada. Odgojno-obrazovni rad u vrtiću prema svemu navedenom, trebao bi se organizirati na način da se dječja kreativnost stalno potiče. S djecom je potrebno voditi zanimljive razgovore, potaknuti dijete pitanjima da nešto istraži, oblikuje i si. Važno je da se odgojitelj zna postaviti pravilno prema dječjim neuobičajenim pitanjima i idejama, da ukaže na važnost takvih pitanja, a u konačnici da ih sam i potiče. Kao i djeca i odgojitelji jako cijene svoju kreativnost, što ovo istraživanje i potvrđuje. Da bi odgojitelj bio nesputan i kreativan u svom radu potrebno je da ima podršku svih dionika odgojno-obrazovnog procesa,

da međusobno surađuju, razmjenjuju mišljenja, da ima priliku istraživati, propitivati i razvijati svoje ideje i praksu.

Tablica 6: *Odgovornost za izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO*

	N	min	max	M	SD
Odgajatelj	109	2	5	4,46	,586
stručno-razvoj ne službe	109	3	5	4,45	,585
ravnatelj ustanove	109	2	5	4,53	,602
Roditelj	109	2	5	3,90	,816
Djece	109	1	5	4,13	,851
društva u cjelini	109	2	5	4,28	,708
Ukupno	109				

Sudionici istraživanja procjenjuju daje izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove u velikoj mjeri zadaća odgojitelja (M=4,46 SD=0,586), odmah zatim stručno-razvojne službe (M=4,45 SD=0,585) i ravnatelja ustanove (M=4,53 SD=0,602), a najmanje roditelja (M=3,90 SD=0,816). Vidljivo je da odgojitelji i dalje smatraju roditelje manje važnim u izgrađivanju odgojno-obrazovnog procesa i identiteta ustanove što ukazuje na nedostatak partnerskih odnosa. Sudionici istraživanja procjenjuju da izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO-a nije zadaća djece. To mišljenje kontradiktorno je sa stajalištem da je pedagoška kvaliteta, usmjerenost na dijete jedan od važnijih faktora kvalitete ustanove RPOO-a. Kvalitetan odgojno-obrazovan proces koji je usmjeren na dijete i odnose među dionicima odgojno- obrazovnog procesa organizira rad na način da dijete sudjeluje u konstruiranju kurikuluma, a samim time i izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove.

Tablica 7: *Dimenzije doprinosa kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa u dječjem vrtiću*

	Min	Max	M	SD
kreativnosti odgajatelja	1	5	4,57	,644
usmjerenost na potrebe djece	2	5	4,68	,559
poticanje slobode dječjeg izražavanja	2	5	4,63	,572
jednakopravna suradnja svih zaposlenika ustanove	3	5	4,55	,601
jasno razlučene radne obveze zaposlenika	3	5	4,45	,602
jednakopravno uključivanje roditelja u sukonstrukciju kurikuluma	1	5	3,85	,921
međusobna povezanost (prijateljski odnosi)	2	5	4,41	,672
dječji izbor sadržaja učenja	2	5	4,25	,685
korištenje različitih izvora učenja	3	5	4,58	,549
uključivanje djece s teškoćama u razvoju	3	5	4,34	,683

rana identifikacija darovite djece	2	5	4,31	,690
fleksibilnost u strukturiranju odgojno-obrazovnog procesa	3	5	4,57	,533
dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa	1	5	4,27	,777
stručno usavršavanje odgajatelja	1	5	4,63	,662
akcijska istraživanja osobne prakse	2	5	4,21	,817
zajedničko vrednovanje	2	5	4,29	,773
usmjerenost na dječja (mjerljiva i /ili vidljiva) postignuća	1	5	4,33	,794
razmjena kvalitetne prakse	1	5	4,49	,715
umrežavanje sa znanstvenicima	1	5	3,93	,920
Ukupno				

Tablica 7. prikazuje tko prema mišljenju ispitanika najviše doprinosi kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa. Prema istraživanju mišljenja odgojitelja možemo izdvojiti tri dimenzije: usmjerenost na potrebe djece (M= 4,68 SD= 0,559), stručno usavršavanje odgojitelja (M= 4,63 SD= 0,662) i poticaj slobode dječjeg izražavanja (M= 4,63 SD=0,572), a najmanje doprinosi jednakopravno uključivanje roditelja u sukonstrukciju kurikuluma (M=3,85 SD=0,921). Odgojitelji prema ovim mišljenjima stavljaju dijete na prvo mjesto te su svjesni važnosti usmjerenosti na dijete za kvalitetu ustanove RPOO-a. Sudionici istraživanja procjenjuju da uključivanje roditelja u rad ustanove ne doprinosi kvaliteti odgojno- obrazovnog procesa. To ukazuje na potrebu za ostvarivanjem suradnje s roditeljima. Uključivanjem roditelja kao važnih dionika odgojno-obrazovnih procesa u rad ustanove pokrenuo bi se proces izgradnje partnerstva s roditeljima.

Tablica 8: *Korelacija radnog staža i dobi ispitanika*

		dob	radni staž	S identitet	S kvaliteta
dob	Pearson Correlation	1	,931"	-,040	-,026
	Sig. (2-tailed)		,000	,691	,789
	N	109	108	100	105
radni staž	Pearson Correlation	,931"	1	-,019	-,018
	Sig. (2-tailed)	,000		,848	,858
	N	108	108	99	104
S identitet	Pearson Correlation	-,040	-,019	1	,470"
	Sig. (2-tailed)	,691	,848		,000
	N	100	99	100	97
Skvaliteta	Pearson Correlation	-,026	-,018	,470"	1
	Sig. (2-tailed)	,789	,858	,000	
	N	105	104	97	105

** korelacija na razini značajnosti 99%, $p < ,01$

Primjenom Pearsonovog koeficijenta korelacije nije utvrđena povezanost životne dobi radnog staža s procjenom vidljivih aspekata identiteta ustanove i kvalitete odgojno- obrazovnog procesa (Tablica 8). Razvidna je statistički značajna visoka povezanost životne

dobi i dužine radnog staža ispitanika u uzorku ($r = ,931$; $p < ,000$) te blaga povezanost procjene vidljivih aspekata identiteta ustanove RPOO-a i kvalitete odgojno-obrazovnog procesa ($r = ,47$; $p < ,000$).

Tablica 9: *Utjecaj obrazovanja na procjenu vidljivih aspekata identiteta i kvalitete ustanove*

		Z	df	M Square	F	P
S identitet	Između grupa	195,076	2	97,538	,603	,549
	Unutar grupa	15682,314	97	161,673		
	Ukupno	15877,390	99			
Skvaliteta	Između grupa	146,763	2	73,382	,988	,376
	Unutar grupa	7577,084	102	74,285		
	Ukupno	7723,848	104			

Jednosmjernom ANOVA testom nije utvrđen efekt utjecaja razine obrazovanja na procjenu vidljivih aspekata identiteta ustanove RPOO-a i kvalitete odgojno-obrazovnog procesa (Tablica 9).

6. ZAKLJUČAK

Identitet ustanove RPOO-a potrebno je graditi prema Konvenciji o pravima djeteta (1989) koja ističe da sva djeca imaju pravo na odgoj i obrazovanje koje prihvaća i podržava različitosti identiteta svakog djeteta i njegove obitelji. To podrazumijeva odstupanje od stereotipa i predrasuda te osigurava individualni pristup djetetu. Institucionalni RPOO-a djetetu treba pomoći da razumije sebe i vlastiti identitet, ali i identitet drugih s kojima se susreće u vrtiću i široj socijalnoj zajednici (NKRPOO, 2014).

Za potrebe ovog rada provedeno je istraživanje mišljenja i stavova odgojitelja o identitetu ustanove, točnije na kojim bi se područjima kvalitete trebalo raditi. Time bi se osigurao identitet koji ukazuje na kvalitetu rada ustanove. Nakon obrade podataka dolazi se do zaključka, a prema mišljenju ispitanika, odnosi, artefakti i efekt okruženja, na koji dionici procesa nemaju nikakav utjecaj, suradnja s roditeljima i njegovanje tradicije utječu na identitet ustanove RPOO-a. Kvaliteti ustanove najviše pridonosi pedagoška kvaliteta (suradnja, usmjerenost na djecu, jednakopravnost, stručno usavršavanje), vanjski čimbenici (znanstvenici, vanjska struktura) i odgovornost (jasne uloge). Faktori koji prema mišljenju sudionika utječu na identitet ustanove i faktori koji doprinose kvaliteti ustanove dosta su slični, što ukazuje na vjerodostojnost procjene i tendenciju izjednačavanja poimanja identiteta i kulture ustanove. Pedagoška kvaliteta koja proizlazi iz suradnje među dionicima odgojno- obrazovnog procesa i poticanje jednakosti među njima, dio je kvalitetnog odnosa među svim dionicima. Kako bi ustanova razvijala prepoznatljivi identitet, potrebno je raditi na jačanju određenih aspekata rada. Prema mišljenju ispitanika, najznačajniji aspekti prepoznatljivog identiteta su kreativnost odgojitelja, naziv vrtića i/ili odgojne skupine, prihvaćanju djece kao aktivnih dionika vlastitog odgoja i obrazovanja i njegovanju rituala kao što su prijelazi u školu ili postupak uključivanja djece u vrtić. Najmanje važnosti pridaje se zagovaranju jednakosti kao što je nošenje uniforma. Iz navedenog, može se izvući zaključak da odgojitelji najviše pažnje poklanjaju odgojno-obrazovnom procesu i građenju kvalitete ustanove u zahtjevnijim trenucima kao što je vrijeme adaptacije na boravak u vrtiću ili priprema djece za polazak u školu. Najvažnijim ipak se smatra kreativni izričaj odgojitelja kao aspekt identiteta ustanove RPOO-a i kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Razvoj ovog aspekta identiteta moguć je jedino ako se odgojitelju da mogućnost da bude nesputan i kreativan u svome radu uz podršku svih dionika odgojno- obrazovnog procesa. Sudionici istraživanja procjenjuju da je izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove u velikoj mjeri zadaća odgojitelja, odmah zatim stručno-razvojne službe i ravnatelja ustanove, a najmanje roditelja. Vidljivo je da odgojitelji i dalje smatraju roditelje manje važnim u izgrađivanju odgojno-obrazovnog procesa i identiteta ustanove što ukazuje na nedostatak partnerskih odnosa.

Sudionici istraživanja procjenjuju da izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO-a nije zadaća djece. To mišljenje kontradiktorno je sa stajalištem da pedagoška kvaliteta, koja je usmjerena na dijete, jedan od važnijih faktora kvalitete ustanove RPOO-a.

Obradom podataka zaključeno je da nema statistički značajne razlike procjene pojedinih dimenzija kulture i identiteta ustanove RPOO-a u odnosu na dob i radno iskustvo sudionika istraživanja.

Iz obrađenih podataka zaključuje se kako je potrebno raditi na ostvarivanju suradnje i partnerskih odnosa s roditeljima. Roditelju treba omogućiti uvid u rad, upoznati ga s odgojno-obrazovnim procesom i uvažiti njegovo mišljenje i stavove, kao primarnog skrbnika djeteta. Kako bi se izgradio kvalitetan identitet koji je usmjeren na dijete, potrebno je uključiti djecu u izgrađivanje prepoznatljivog okruženja, te uz vodstvo i poticaj odgojitelja omogućiti im ostvarivanje njihovih potencijala. Rast i razvoj u takvom okruženju zadovoljava potrebe djeteta, a na dobrobit je i djeci i odraslima.

7. SAŽETAK

Kultura i identitet ustanove potječu iz zajedničkih stavova, normi, razmišljanja svih dionika odgojno obrazovnog procesa. Oni su dinamični procesi, koji se stalno mijenjaju i na koje se može utjecati, unapređivati ih. Strategije ustanove RPOO-a, vođenje ustanove, njena kultura, prostomaterijalni i tehnički uvjeti rada, kurikulum, odgojno obrazovni proces i svi dionici tog procesa segmenti su funkcioniranja određene ustanove koji se mogu pratiti i mjeriti te pokazuju kvalitetu rada. U NKRPOO-u (2014), kao okvirnom dokumentu odgojno-obrazovnog sustava, kvalitetna odgojno-obrazovna praksa i kurikulum koji iz nje nastaje ostvaruje se iznutra, od odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića, za što je potrebno osigurati primjereno kontinuirano profesionalno učenje i razvoj. Ovaj rad je prikaz nalaza empirijskog istraživanja mišljenja i stavova odgojitelja o čimbenicima koji utječu na identitet ustanove RPOO, te što najviše pridonosi razvoju njene kvalitete. Cilj istraživanja je steći uvid u mišljenje ispitanika o identitetu ustanove i na kojim bi područjima kvalitete trebalo raditi kako bi se osigurao identitet ustanove koja kreće prema kvaliteti. Obradom podataka zaključuje se da prema mišljenju ispitanika odnosi, artefakti i efekt okruženja na koji dionici procesa nemaju nikakav utjecaj, suradnja s roditeljima i njegovanje tradicije utječu na identitet ustanove RPOO-a. Kvaliteti ustanove najviše pridonosi pedagoška kvaliteta (suradnja, usmjerenost na djecu, jednakopravnost, stručno usavršavanje), vanjski čimbenici (znanstvenici, vanjska struktura) i odgovornost (jasne uloge). Prema mišljenju sudionika najznačajniji aspekti prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO-a su kreativnost odgojitelja, naziv vrtića i/ili odgojne skupine, prihvaćanju djece kao aktivnih dionika vlastitog odgoja i obrazovanja i njegovanju rituala kao što su prijelazi u školu ili postupak uključivanja djece u vrtić. Najmanje važnosti pridaje se zagovaranju jednakosti kao što je nošenje uniforma. Sudionici istraživanja procjenjuju da je izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove u velikoj je mjeri zadaća odgojitelja, odmah zatim stručno razvojne-sluzbe i ravnatelja ustanove, a najmanje roditelja. Obradom podataka zaključeno je da nema statistički značajne razlike procjene pojedinih dimenzija kulture i identiteta ustanove RPOO-a u odnosu na dob i radno iskustvo sudionika istraživanja.

8. ABSTRACT

The culture and identity of an institution is derived from mutual attitudes and norms of all employees. These dynamic, constantly changing processes, can be influenced and improved. Strategies of the early childhood and preschool institutions, management, culture, spatial material, technical conditions, curriculum, educational process including all participants, are parts of the activity that can be observed and measured in order to show work quality. In National Curriculum a document for early childhood and preschool education (2014) which is a framework in the process of

education, exceptional educational practice, and the curriculum as a result of it, is realized from inside, from an educator and other professional employees in the kindergarten. To achieve these goals an adequate educational practice including professional learning and development is required. This work is an outline of the empiric research of opinions and attitudes carried out among educators, in order to explore the factors contributing an early childhood and preschool institution identity as well as development of its quality. The aim of the research is to gaining sight into the opinions of the participants about the institution identity and to find out the fields in which more effort is needed to ensure the identity of the institution moving towards quality. After the data have been processed it can be concluded that according to the opinion of the employee's relations, artefacts, surrounding effects, not being affected by participants by any means, cooperation with parents, cherishing tradition have influence on identity of the early childhood and preschool institutions. The quality of the institution is increased mostly by pedagogical quality (cooperation, focusing on children, equality, professional training, external factors (scientists, external structure), and responsibility (clearly defined roles). According to the opinion of the participants the most significant aspects of a distinctive institution identity are creativity of the educators, the name of the kindergarten and/or the educational group accepting children as active participants in educational process and practising ritual such as a transitional period from kindergarten to school or the procedure of including children in kindergarten. The least important is given to advocacy for equality like wearing uniforms. The survey participants reckon that the process of developing a remarkable institution identity is mainly the assignment of educators, then pedagogical service and the principal of the institution, the least of parents. The conclusion after complete data processing is that there is no any significant difference in evaluation of culture aspects and identity of the early childhood and preschool institutions related to the age and work experience of the participants.

9. LITERATURA

1. Benoist, A. (1994). Što je identitet? <https://www.matica.hr/vijenac/526/sto-je-to-identitet-23182>. (Pristupljeno: 10.8.2020).
2. Boyol, V. (1992). *School Context; Bridge or Barrier to Change?* <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED370216.pdf> (Pristupljeno: 20.8.2020).
3. Budisavljević, T. (2015). Kako oblikovanjem okruženja razvijati suvremeni kurikulum. *Dijete, vrtić obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 21(19), 26-28. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/172748>
4. Cohen, B. (2011). Razumjeti sebe i druge: važnost mjesta odrastanja i vlastitog identiteta u multikulturalnom društvu. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 17(65). Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124292>
5. Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Metode istraživanja u obrazovanju*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
6. Delors, J. (1998). *Učenje-bлаго u nama*. Zagreb: Educa.
7. *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe* („Narodne novine“ broj 63/08i90/2010)
8. EC/EACEA/Eurydice (2015). *Early Childhood Education and Care Systems in Europe, National Information Sheets (2014/15)*. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publication Office of the European Union.
9. Ferguson, 'Q.Y'. (1999). *Developing a Research Culture in a Polytechnic: An Action Research Case study*. <https://fergs.org/wp-content/uploads/2012/01/PipPhD.pdf>. (Pristupljeno: 15.8.2020).
10. Hornby, G. (2011). *Parental Involvement in Childhood Education: Building Effective School Family Partnerships*. New York: Springer.
11. *Hrvatska enciklopedija* (2020/Mrežno izdanje: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=26909>. (Pristupljeno: 29. 8. 2020).
12. Janta, B., van Belle, J., Stewart, K. (2016). *Quality and Impact of Centre-based Early Childhood Education and Care*. RAND Corporation, Santa Monica, Calif., and Cambridge, UK.
13. Jevtić, V. A., Visković I. (2018). *Izazovi suradnje, Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.

14. Keyes, C. R. (2000). *Parent-Teacher Partnerships. Raising A Reader MA*
<https://raisingareaderma.org/wp-content/uploads/2016/12/Parent-Teacher-Partnerships-article.pdf> (Pristupi;eno: 13. 2. 2021).
15. Klaić, B. (1980). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod MH.
16. Konvencija o pravima djeteta (1994) <https://www.unicef.org/croatia/konvencija-o-pravima-djeteta>
17. Litjens, I., Taguma, M. (2010). *Revised literature overview for the 7th meeting for the network on early childhood education and care*. OECD. Pariz.
18. Majcen, A.S., Hodap, P.S., (2017). *Prvi koraci na putu prema kvaliteti. Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: NCVVO
19. Malašić, A. (2015). *Dijete, odgojitelj, arhitekt partnersko sukonstruiranje prostorno-materijalnoga okruženja dječjega vrtića. Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja, 61* (1), 123-132. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/!52316>
20. Malašić, A. (2015). *Rekonstruiranje SDB u funkciji unapređenja kvalitete odgojno obrazovnog procesa, Dijete, vrtić obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 21*(79), 29-30. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/!72749>
21. Maleš, D., Milanović, M., Stričević, D. (2003). *Živjeti i učiti prava, Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*. Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo.
22. Maleš, D.(ur.) (2011). *Nove paradigme odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilište u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.
23. Mijatović, N.(2002). *Kultura znanja kao mjera ljudske sveukupnosti*. Zagreb: Napredak, 143(1): 5-17.
24. Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica: Persona.
25. Miljak, A. (1995). *Zbornik radova- 4. dani predškolskog odgoja Čakovec '95. Odgajatelj i kreativnost djece* (str. 7-14). Zagreb: Filozofski fakultet, pedagogijske znanosti Zagreb.
26. Moss P., Pane A. (1994). *Valuing Quality in Early Childhood Services: New Approaches to Defining Quality*. New York: SAGE Publications Ltd.

27. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
28. Pink, D. (2009). *Drive: The Surprising Truth About What Motivates us*. New York : Riverhead Books.
29. Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.(2012). Zagreb: NCVVO
30. Senge, P., Ross, R., Smith, B., Roberts, C., Kleiner, A.(2002).*Peta disciplina u praksi. Strategije i alati za gradnju učeće organizacije*. Zagreb: Mozaik knjiga.
31. Slunjski, E., Ljubetić, M., Hodap, P. S., Malnar A., Kljenak, T., Zagrajski Malek, S., Horvatić, S., Anulić, S.(2012).*Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
32. Slunjski, E. i sur. (2015). *Izvan okvira, kvalitativni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikulumu*. Zagreb: Element.
33. Slunjski, E. (1998). *Izvan okvira 3, Vođenje prema kulturi promjene*. Zagreb: Element
34. Stoll, L., Fink, D. (2000).*Školska kultura naše škole: Kako unaprijediti djelotvornost i kvalitetu škole*. Zagreb: Educa
35. Stoll, L. (1999).*School Culture. School Improvement Network's Bulletin, No. 9*, Institute of Education, University of London
36. Vujčić, L. (2008). *Kultura odgojno-obrazovne ustanove i kvaliteta promjene odgojno-obrazovne prakse*. Zagreb: Pedagogijska istraživanja, 5(1):7-21

10. PRILOZI

10.1. Popis slika:

Slika 1	<i>Scree Plot za subskalu identiteta</i>	str. 23
---------	--	---------

10.1. Popis tablica:

Tablica 1	Razina obrazovanja odgajatelja u uzorku u odnosu na dječji vrtić gdje rade	str. 20
Tablica 2	Pouzdanost korištenih čestica	str. 21 -22
Tablica 3	Faktori koji utječu na identitet ustanove	str. 23
Tablica 4	Faktori koji doprinose kvaliteti ustanove	str. 25
Tablica 5	Procjena značajnosti pojedinih aspekata prepoznatljivog identiteta dječjeg vrtića	str. 26-27
Tablica 6	Odgovornost za izgrađivanje prepoznatljivog identiteta ustanove RPOO	str. 28
Tablica 7	Dimenzije doprinosa kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa u dječjem vrtiću	str. 28-29
Tablica 8	Koleracija radnog staža i dobi ispitanika	str. 29
Tablica 9	Utjecaj obrazovanja na procjenu vidljivih aspekata identiteta i kvalitete ustanove	str. 30

10.2. Upitnik identiteta ustanove

UP-IDV

Poštovanje, molimo da svojim procjenama doprinesete istraživanju identiteta ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Istraživanje jamči Vašu anonimnost, a demografski podaci potrebni su samo radi provjere pretpostavki.

1. Spol Ž - M (zaokruži)	2. Dob _____ (godine života)
3. Radni staž u predškolskom odgoju _____ (upisati godine)	4. Vaša razina obrazovanja je a) SSS b) VŠS ili prvostupnik/ca c) VSS i mag.struke

Svoje mišljenje o navedenim tvrdnjama iskazujete zaokruživanjem jednog broja u svakom redu pri čemu je

1 = jako nekvalitetno	3 = niti loše	4 = kvalitetno
2 = nekvalitetno	niti dobro	5 = iznimno kvalitetno

Prepoznatljivi identitet / osobitost našeg dječjeg vrtića procenio/la bih:		nipošto se ne slažem	ne slažem se	niti se slažem	se slažem	sasvim se slažem
5.	specifično prostorno-materijalno uređenje prilagođenom djeci	1	2	3	4	5

6.	arhitektonska izvedba	1	2	3	4	5
7.	financijske mogućnosti	1	2	3	4	5
8.	njegovanje tradicije (primjerice, zavičajne)	1	2	3	4	5
9.	naziv dječjeg vrtića / odgojne skupine	1	2	3	4	5
10.	kvaliteta odnosa odgajatelja	1	2	3	4	5
11.	stil (ruko)vođenja ustanove	1	2	3	4	5
12.	kreativnost odgajatelja	1	2	3	4	5
13.	suradnja svih stručnih djelatnika ustanove	1	2	3	4	5
14.	suradnja obitelji i dječjeg vrtića	1	2	3	4	5
15.	prihvatanjem djece kao aktivnih dionika osobnog odgoja i obrazovanja	1	2	3	4	5
16.	jasno dogovorene norme ponašanja	1	2	3	4	5
17.	njegovanje rituala (primjerice, postupci uključivanja djece u dječji vrtić ili prijelaza u osnovnu školu)	1	2	3	4	5
18.	načini komuniciranja	1	2	3	4	5
19.	načini distribucije moći (ovlasti)	1	2	3	4	5
20.	načini rješavanja problemskih situacija	1	2	3	4	5
21.	simboli (primjerice, logo dječjeg	1	2	3	4	5

	vrtića, himna)					
22.	razvoj partnerstva s roditeljima	1	2	3	4	5
23.	inkluzivna praksa - jednakopravno uključivanje djece s posebnim potrebama	1	2	3	4	5
24.	zagovaranje jednakosti (primjerice, korištenje uniforma /jednake odjeće)	1	2	3	4	5
25.	javnost rada (primjerice, jasno naznačena vizija i misija ustanove)	1	2	3	4	5
26.	predstavljanje odgojno-obrazovnih postignuća	1	2	3	4	5
27.	uvažavanje različitosti	1	2	3	4	5
Izgrađivanje prepoznatljivog identiteta dječjeg vrtića zadaća je:						
		Nipošto se ne slažem	Ne slažem se	Ne znam	Slažem se	Izrazito se slažem
28.	Odgajatelja	1	2	3	4	5
29.	stručno-razvojne službe	1	2	3	4	5
30.	ravnatelja ustanove	1	2	3	4	5
31.	Roditelja	1	2	3	4	5
32.	Djece	1	2	3	4	5
33.	društva u cjelini	1	2	3	4	5
Kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa u dječjem vrtiću doprinosi						
		Nipošto	Ne	Ne znam	Slažem	Izrazito

		se ne slažem	slažem se		se	se slažem
34.	kreativnosti odgajatelja	1	2	3	4	5
35.	usmjerenost na potrebe djece	1	2	3	4	5
36.	poticanje slobode dječjeg izražavanja	1	2	3	4	5
37.	jednakopravna suradnja svih zaposlenika ustanove	1	2	3	4	5
38.	jasno razlučene radne obveze zaposlenika	1	2	3	4	5
39.	jednakopravno uključivanje roditelja u sukonstrukciju kurikulumu	1	2	3	4	5
40.	međusobna povezanost (prijateljski odnosi)	1	2	3	4	5
41.	dječji izbor sadržaja učenja	1	2	3	4	5
42.	korištenje različitih izvora učenja	1	2	3	4	5
43.	uključivanje djece s teškoćama u razvoja	1	2	3	4	5
44.	rana identifikacija darovite djece	1	2	3	4	5
45.	fleksibilnost u strukturiranju odgojno-obrazovnog procesa	1	2	3	4	5
46.	dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa	1	2	3	4	5
47.	stručno usavršavanje odgajatelja	1	2	3	4	5

48.	akcijska istraživanja osobne prakse	1	2	3	4	5
49.	zajedničko vrednovanje	1	2	3	4	5
50.	usmjerenost na dječja (mjerljiva i /ili vidljiva) postignuća	1	2	3	4	5
51.	razmjena kvalitetne prakse	1	2	3	4	5
52.	umrežavanje sa znanstvenicima	1	2	3	4	5

Želite

još

nešto

dodati

?

Hvala!

IZJAVA O LEKTURI

Ja, Dubravka Menjak, izjavljujem daje rad naslova

Identitet ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja autorice

IRENE CAGLEVIĆ, lektoriran prema pravilima hrvatskog jezika.

Datum:

19.4.2021.

Potpis lektora:

Dubravka Menjak

Obrazac A.Č.

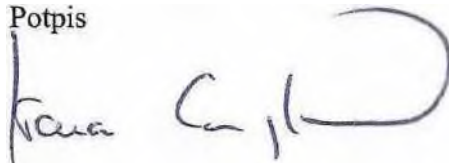
SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Irena Caglević, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split,

Potpis

Handwritten signature of Irena Caglević in black ink.

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	Irena Caglević
NASLOV RADA	Identitet ustanova RPOO
VRSTA RADA	Diplomski rad
ZNANSTVENO PODRUČJE	Društvene znanosti
ZNANSTVENO POLJE	Pedagogija
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	doc.dr.sc. Ivana Visković
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	/
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. doc. Av. GC. Hen AčS 2. doc * Ar \J te 3. c'cc. Av- &C - fawOC&Wa ZAJtaXO

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03,198/03,105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

a?) u otvorenom pristupu

b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu

c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon pro teka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Split, 8. svibnja 2021.

mjesto, datum

Irena Caglević

potpis studenta/ice